

АКА-УКА GRIMMLAR ASARLARIDA SENTIMENTALIZM

*Xoshimova Husnida**Terzim davlat universiteti O'zbek filologiyasi fakulteti**2-bosqich 521-guruh talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqola orqali sentimentalizm adabiy oqim sifatida nimalarni o'zida aks ettirishi hamda butun dunyo asarlarini sevib o'qiydigan aka-uka Grimmlar asarlarida bu oqimning aks ettirilishini ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: sentimentalizm, aka-uka Grimmlar, ertak

Abstract. Through this article, we will consider what sentimentalism as a literary trend reflects and how this trend is reflected in the works of the Grimm brothers, who love to read the works of the whole world.

Key words: sentimentalism, Brothers Grimm, fairy tale

Абстрактный. В этой статье мы рассмотрим, что отражает сентиментализм как литературное течение и как это течение отражается в произведениях братьев ГРИММ, которые любят читать произведения всего мира.

Ключевые слова: сентиментализм, братья Гримм, сказка.

Aka-uka Grimmlar Germaniyaning Xanau shahri(Berlin)da dunyoga kelgan. Akasi Yakob Grimm 1785-1863-yillarra yashab ijod qilgan. Ukasi Vilgelm Grimm esa 1786-1859-yillarda yashab ijod qilgan. Ular nemis filolog olimlari bo'lib, Marburgda yuridik ma'lumot olishgan.

Magdeburg(Germaniya) universitetida talabalik chog'laridayoq o'rta asr olmon tarixi va madaniyati, xalq og'zaki ijodi, til va adabiyoti bilan jiddiy shug'ullanganlar. Ular dastlab Gyotinggen, keyin esa Berlin universitetining professorlari sifatida faoliyat yuritganlar.

Aka-uka Grimmlar filolog olimlar sifatida « Nemis tili tarixi» (1848, 2 jild) va « Nemis grammatikasi» (1819-1837, 4 jild) tadqiqotlarini ham yaratganlar.

Bundan tashqari « Nemis mifologiyasi» , « Nemis rivoyatlari » kitoblari, « Zolushka», « Qor qiz », « Botir tikuvchi », « Yosh pahlavon », « Bremen musiqachilari » , « Qizil qalpoqcha » , « Aqlli Gans », « Rapunzel», « Qurbaqa shahzoda» « Bir xurmacha shavla » , « O'n ikki aka-uka » singari bir qator ertaklari mavjud. Bulardan tashqari adiblarning « Bolalar va oilaviy ertaklar nomli 3 jildli kitobi mavjud bo'lib, ularda ikki yuzdan ortiq ertaklar jamlangan.

Xalqdan olingan ertaklar Grimmlar tomonidan qayta ishlanib, yana xalqqa qaytarilgan. Grimmlar ertaklarining asosiy qahramonlari kambag'al beva-bechoralarning o'g'il-qizlari, cho'pon yoki askarlar bo'lishgan.

Sentimentalizm fransuzcha so'zdan olingan bo'lib, u « hissiyot, his qilish» degan ma'nolarni anglatadi. Bu oqim XVIII asr o'rtalarida Angliyada feodalizm sarqitlariga qarshi kurashni oddiy kishilarning oliyanobligini, qalbini tasvir markaziga olgan. Sentimentalizm oddiy qahramonlar qismatini har qanday kitobxonni achintiradigan tarzda tasvirlaydi.

Aka-uka Grimmlar ertaklarida ham yuqorida ta'kidlaganimizdek, asar bosh qahramonlari oddiy insonlar bo'ladi. Ular albatta o'z aql-idroklari bilan yovuzlikning ustidan g'alaba qozonadilar. Masalan, «Botir tikuvchi » ertagini olaylik. Uning bosh qahramoni Gans hech qanday badavlat insonning farzandi emas oddiygina bir tikuvchi. O'z aql-zakovati bilan butun xalqni turli balo-yu ofatlardan asrab qolgan. « Qizil qalpoqcha » ertagining bosh qahramoni ham oddiygina oilaning yoqimtoy qizi edi. U malika ham, badavlat xonadonning tannoz qizi ham emasdi. Barchamizga ma'lum « Rapunzel» ertagini olaylik, uning bosh qahramoni Rapunzel necha yillab yalmog'iz kampirning uyida odamlar yuzini ko'rmay voyaga yetdi. Ammo u shunda ham tushkunlikka tushmadi, ozodlikka chiqish uchun harakat qildi va maqsadiga yetdi. « O'n ikki aka-uka » ertagining qahramonlari ham boshidan qanchadan qancha og'ir kunlarni o'tkazdilar, lekin sira irodasini sindirmadilar.

Sentimentalizm bizga hayotda har qanday vaziyatda inson irodasini sindirmasligi kerakligi, matonat va sabr-qanoat bilan yo'limizda uchragan har qanday g'ovni, to'siqlarni yengib o'tib, yorug' kunlarga yetib borish mumkinligini o'zimiz kabi oddiy insonlarni g hayoti misolida sof, ishonarli va samimiy qilib ko'rsatib beradi.

Sabr va qanoat inson uchun doimo kerak. Yaxshilik yetganida ham, yomonlik yetganida ham, zarar-kamchilik paytida ham, foyda-borchilik paytida ham. Sabr so'zining ma'nolaridan biri ham - tanglik paytida o'zini tutib turishdir.

Dunyodagi holatlar boshqacha bo'lishi mumkin. Ba'zan jinoyatchi, zolim va tajovuzkorlarga omad kulib boqqandek ko'rinadi. Bunday qarasangiz, ishlari zo'r, kunlari shod-xurramlikda va aysh-ishratda o'tayotgandek. Ular dunyoning yarmiga, balki hammasiga ega bo'lsinlar, ammo besh kunlik o'tkinchi dunyo matohlarining qiymati qancha? Unga erishganlar aslida nimaga erishadilar o'zi? Ammo sabr qilganlar mardlik ishlarini amalga oshirgan bo'ladilar va uning ajrini to'la to'kis oladilar. Bu aka-uka Grimmlar ertaklarida aniq va lo'nda holda bayon etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Dilmurod Quronov. Adabiyot nazariyasi asoslari. 2018
2. Sh. Sariyev. Adabiyot , metodik qo'llanma. 2020
3. S. Ahmedov., B Qosimov. 5-sinf adabiyot darslik. 2020